

מי שהוציא אוהו פרק רביעי עירובין

מד.

עין משפט נר מצוה

יז א מיי פ"ד מהל' סוכה הלכה כן טושיע א"ח סי' מל סעיף י: ב מיי פ"ב מהל' שבת הל' ל טושיע א"ח סי' ש"ג סעיף א: יח ג מיי פ"ב מהל' שבת הלכה כן סגג לאון סה טושיע א"ח סי' טו סעיף א: יט ד מיי טס טושיע טס סעיף ב: כ ה מיי פ"ד מהלכות סוכה הל' טו טושיע א"ח סי' מל סעיף יא: כא ו מיי טס טושיע טס סעיף יב כגיהי וימנ טסו סעיף ב:

או ד"מא בדמלו גברי עסקינן. והשתא אפי' אי אין הלכה כרבי אליעזר יכנס וא"ת כיון דאמר רבנן אפי' אמה אחת לא יכנס אע"פ ש' אמות שלו מוצלעות בתוך התמוס ראשון ה"ג כי מלו גברי מחילות ומגיעות מוך התמוס לא יכנס ויש לומר דלא

וקמביעיה ליה הלכה כר"א. דאמר בזמנתינן (א) מי שלא חוץ לתמוס שתי אמות יכנס: דיקא נמי. בדללא מלו גברי הוה: דאמר ליה. רב נתמן עשה לו מחילה של בני חרס ויכנס למה ליה למימר יכנס אלא הכי קאמר יעשה המחילה [עד] השמים ואחר כך יכנס הוא מעצמו

(א) שבת קשה: קול: סוכה כ; (ב) שבת טס [ומס' סוכה פ"א ה"ה לקמן פו:]; (ג) סוכה כג; (ד) כמ"א: מנהו.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה וקמביעיה ליה וכו' דאמר בזמנתינן כ"צ לקמן דף גז פ"ב: (ב) רוב ד"ה או דלמא וכו' תמוס מעתה היה ראוי ליתן לו: (ג) ר"ה פסק וכו' דביני בניי אמר להו ששאלו שקילו גלימא נגידו ביה אהררי רב:

מוסף רש"י

פקק החלוץ. כגון ארובת הגג (שבת קכ"ד). בזמן שקשורו. טס כל שעה (סוכה כג). ותלוי. שאנו נגדר גבר, שהחל שאלו קשור בו שתי מניני ארץ (שבת קכ"ה). פוקקין בו. כיון דמתוקן ועמוד מן ארץ או לא בונה ולא מתקן (סוכה כג). ואם לאו אין פוקקין בו. כמוסף על הבנין (שבת קכ"ה). דמוסף הוא על סמימת אהל (סוכה כג). הכל מודיה. ר"א ומתוקמו שמתקן כמסופת על דלא ארבע גבי פקק חלוץ. דליכא למי' פוקקין בו ואע"ג דמוסף על אהל אפי' אפי' הוא, מודיע שזין עושים את כל האהל למחילה (לקמן פ"ג) לפיכך מחלת על ד' מחילות או על ד' קונדיסיה ליתת לל למהל מן חמשה ודוקא גג אהל מחילה לכו אהל הוא ופרי' לפרוסה לנישית בדאמרינן (לקמן כ"ג). עובדא דשמואל ופקק החלוץ דמנתי משום דבנין קצוה הוא ויחמי כמוסף על הבנין (שבת קכ"ה). אלא להוסיף. כגון שהיה מחלת פריסה עליהן וזכורה ושאר זה אור ולמחר פוסטה. דומיא דפקק דמוסף בעלמא הוא (טס) כגון פקק זה שאינו אהל מוספת ארעי על האהל (שבת קכ"ד).

רבי ניסים גאון

וקא מביעיה ליה הלכה כר' אליעזר או אין הלכה כר' אליעזר. היינו דאמר ר' אבהו בהדין פירקא במשנה, מי שיצא חוץ לתמוס אמה אחת לא יכנס ליה א"לעזר אומר ב' יכנס ג' יכנס.

רבינו חננאל

ואסיקנא לעולם פשיטא ליה לרב חסדא דהילכתא כרבנן גמליאל דשרי להלך בבבולה, ולא בעא אלא הכא דלא מלי גברא עד לתתומו, ויכנס אילו שתי אמות בלא מחיצה, כר' אליעזר דאמר מי שיצא חוץ לתמוס שתי אמות יכנס, שישל לא יכנס. ומתבין עליה מיהא דתניא נפלה דפנה לא יעמוד בה לא אדם ולא בהמה ולא כלים כו'. הגה' עושין מחיצה מבני אדם בתחלה ביום טוב קל וחומר בשבת. א"ל איני והתניא עושה אדם את (חביתו) דופן כדו שיאכל וישתה וישן ויקוף המיטה ויפרוש עליה סיון כדו שלא תפול חמה על המת ועל האוכלין. ואמרין אי הכי קשיין אהרדי. ואיתין לפרוקי הא ר' אליעזר הא רבנן. ונדרתה הדין פירוקא. ואסיקנא הא דתניא עושה אדם את (חביתו) דופן ר' מאיר היא, (דתנן) [דנתיא] עושה לבמה דופן לטובה ר' מאיר פוסל ור' יהודה מכשיר, ר' מאיר דפסיל התם ואמר לאו מחיצה הוא קא שרי הכא דלא עבדי ולא כלום, לר' יהודה דמכשיר התם אלמא מחיצה היא, (הכא דקתני) [קתני] הכא לא יעמיד בה אדם דמחיצה היא דעבדי ואסירי. ואסיקנא ותיסברא דלר' מאיר ולר' יהודה גינהו, אימור דשמעת להו דפליגי בבמה, אבל אדם וכלים מי שמעת להו [לא עבדי] בהו מחיצה ונדרתה גג הוה. ואסיקנא אלא הני מתניתא תרווייהו לרבנן נינהו [דפליגי] על רבי אליעזר [וס'ל] דשרי להוסיף אהלי עראי להוסיף אהלי עראי ביום שבת וכל אכלין לא קשיא, והא דתניא אין עושין ברופן שלישיית.

דמי דהכא כשחלק מחילה דגברי וכבר ילא ע"י ע"י מחילה מארבע אמות שנתנו לו חכמים (ב) ומעתה היה ליתן לו ארבע אמות אחרות וכיון שהוא בתמוס ראשון לא יתן לו ד' אמות אחרות אלא חוזר לתמומו הראשון אבל בהצלעת ד' אמות שלא הפסיד בכניסתו ד' אמות לא יכנס: ד"א ברבא מ"א תבעי ליה. ואף על גב דרבי מאיר פוסל

זלא מחילה: נפל דופנה. של סוכה: ולא יוקוף אם הפטה. יש לו בסוכה כנגד הפרצה ואע"ג דלא מוחיז כבנין דדומה כמתכין לפנות לו מקום הסוכה אפי' הכי אסור וקשה להנך דשרו לעשות מחילה של בני חרס בשבת: כדי שיאכל וישקה וישן. עיקר מלזתה של סוכה גג' דברים הללו: ויוקוף אם הפטה נו'. אלמא שרי ופרקינן קשיין אהרדי: ואם לאו אין פוקקין בו. לדמי לצונה שמוסף על סמימת הבית ואף על פי שעראי הוא שהרי יחזור ויפתחנו: והא אסמר עלה. דאפי' רבנן לא שרו אלא להוסיף כגון פקק חלוץ דתוספת בעלמא הוא וזרייתא שרי למיעבד דופן למחילה: ר' מאיר פוסל. מפרכש במסכת סוכה

לקמן בהמה לרופן סוכה פשיטא ליה דהלכה כרבי יהודה אבל אין לפרש דכאדס אפי' רבי מאיר מודה דלא שייך ציה שמא יצרה דלאו היינו טעמא דר' מאיר דלמסק פירק היסן (סוכה ד' כג). והא דפריך לקמן אדס וכלים מי שמעינן ליה היינו למאן דמפרש דסוכה דעטמא דרבי מאיר מיישין שמא תכרת: ד"א שלא תפול חמה על הבהמה. והא דאמרין דפרק כירה (שבת ד' מג): אין עושין מחילה למת ששציל מת הא דשרי הכא היינו כדמפרש התם צאין בני אדם ויוצין צלדו וכו' ור"י מפ' דהכא הוה שפיר שציל מי שאס' סריית המת יצטרכו ללחם את הסוכה: פקק החלוץ. צ"ל כל הכלים (שבת ק"ד קכה): פ"ה דהאי חלוץ הוה למעלה בגג אבל מן האד לא שייך אסור אהל והציה ראייה מפ' כל גגות (לקמן ד' זג). גבי רב ושמואל דהו יתצי בההוא חצר נפל גודא (א) ציני וציני אמר שמואל נגודו ליה גלימא אהרדיה רב לאפיה ופריך לשמואל למה לי למעבד הכי והאמר זה מטלטל עד עיקר מחילה כו' ומשני דשמואל עבדי לנישעות בעלמא משמע שאס' היה שמואל אסור לנטול כרד לא היה קשה מידי דהיינו שרי למיעבד הכי אלמא לא חשיב אהל שצד דפנות מן האד ולא מפרש רב לא אעשיית מחילות אלא משום דקסבר אסור לנטול הסדין בטובה וצ"ל דסוכה הציאו ס"ת מערב שבת למחר פרסו סדינין על גבי עמודין והציאו ס"ת וקראו צו ופריך פרסו למחילה ומי שרי והאמר מר הכל מודיע שאין עושין אהל עראי בתחלה בשבת רש"י ל"ג אלא פרסו לקלא דעמך פירוש אין הציאו דרך רשות הרבים ומשני אלא שמואל סדינין פרסוין ואין נראה למחוק הספרים ועוד מאי קשיא ליה איך הציאו דלמא הציאו דרך מלבושים ועוד דצשמעתי מוכח דמן האד שייך עשיית אהל דאעשיית דופן מייתי ליה ועוד דלשון חלוץ שייך צובתל

או אין הלכה כר"ג או דילמא ברלא מלו גברי עסקינן וקא מביעיה ליה הלכה כרבי אליעזר או אין הלכה כר"א פשיטא ברלא מלו גברי עסקינן דאי סלקא דעתך בדמלו גברי עסקינן מאי תיבעי ליה האמר רב הלכה כר"ג בדרי וסהר וספינה אלא ודאי ברלא מלו גברי עסקינן ודר' אליעזר קמביעיה ליה דיקא נמי דקאמר ליה יכנס מאי יכנס לאו בלא מחיצה איתבייה ר"ג בר יצחק לרבא נפל דופנה לא יעמיד בה אדם בהמה וכלים ולא יוקוף את המטה לפרוס עליה סיון לפי שאין עושין אהל עראי בתחילה ביו"ט ואין צריך לומר בשבת א"ל את אמרת לי מהא ואנא אמינא לך מהא * עושה אדם את חבירו דופן כדי שיאכל וישתה וישן ויוקוף את המטה ויפרוס עליה סיון כדי שלא חמה על המת ועל האוכלין קשיין אהרדי ל"ק הא ר"א הא רבנן דתנן * פקק החלוץ ר"א אומר בזמן שקשור ותלוי פוקקין בו ואם לאו אין פוקקין בו והכ"א * ב"ן כך ובין כך פוקקין בו והא איתמר עליה * אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן * הכל מודיעים עושין אהל עראי בתחילה ביום טוב וא"צ לומר בשבת לא נחלקו אלא להוסיף שר' אליעזר אומר אין מוסיפין ביום טוב ואין צריך לומר בשבת והכמים אומרים * מוסיפין בשבת ואין צריך לומר ביום טוב אלא ל"ק הא כרבי מאיר הא כרבי יהודה דתניא * עושה לבמה דופן לטובה רבי מאיר פוסל ור' יהודה * מכשיר רבי מאיר דקא פסיל התם אלמא לא מחיצה היא הכא שרי דלאו מדי קא עבדי ורבי יהודה דקא מכשיר התם אלמא מחיצה היא הכא אסור ותיסברא אימר דשמעת ליה לרבי מאיר בהמה אדם וכלים מי שמעת ליה ותו רבי מאיר אליבא דמאן אי אליבא דרבי אליעזר להוסיף נמי אסור אלא אליבא דרבנן אימר דאמרי רבנן להוסיף לבתחילה מי אמור אלא הא והא רבנן וכלים אכלים ל"ק * הא ברופן שלישיית הא ברופן רביעית דיקא נמי דקתני נפל דופנה שמע מינה אלא

והאי תוספת בעלמא הוא ורבנן לטעמייהו דאמרי מוסיפין אהל בשבת: דיקא נמי. דהא דקתני אסור ברופן שלישיית קאי: דקתני נפל דופנה. דמשמע דופן שהיא מותרת זה ורביעית לא הוה תיקון סוכה דמנן (סוכה ק"ד ג). ושאיין לה שלש דפנות פסולה הא גג' כשירה: אלא

ובגג קרי ליה ארובה כדמנן (פ"ה דף ק"ה): משילין פירות דרך הארובה ונראה לר"ת דמן האד שייך עשיית אהל והיכא שהמחילה מועלת קפיד ויהי דופן ג' של סוכה דמחיצתן ליה הכא אהל אבל לשמואל דשרי לנטול לא חשיב אלא תוספת אהל כמו דופן רביעית של סוכה דחשיב ליה תוספת משום דבלאו הכי מישתרי ואי הוה אסיר שמואל כל שכן דהוה פריך ליה היכי שרי למיעבד הכי ומאן דשרי תוספת אהל למעלה נמי שרי כדמוכא בהמוכא תפילין (לקמן דף ק"ג). גבי הני דיכרי דציממא עבו טולא וציליא צעו אורא וכו' (סוכה דף ס"ט) גבי ר"א ששבת בטובה של ר' יוחנן: ר"ב * מאיר דקפסיל התם אלא מחיצה היא. השתא צעי למימר דאיידי דדופן שלישיית אפי' לא חשיב אלא תוספת בעלמא לר"מ דקפסיל וקשה הא קתני צהדיא התם כדי שישתה ויאכל וישן וצקונטרס פי' דהוה מנ"י למפרך אלא בלאו הכי פריך שפיר אף מ"מ קשה דמאי פריך בצמון אימר דאמר רבנן להוסיף למחילה מי אמור הא אמר דלר"מ דקפסיל לא חשיב אלא תוספת בעלמא ע"כ יש לומר דהיינו ודאי דפריך מדקאמר כדי שיאכל וישתה וישן אלמא מיתכשר סוכה צהכי דעיקר מלזתה של סוכה גג' דברים הללו ואם כן הרי עשיית אהל למחילה הוא אף קשה להשר מקווי' דהשתא כי משני הא ר"מ הא ר' יהודה לא מירך כלום אמעשה דמחמה ונראה לפרש דה"פ כיון דפוסל ר"מ לו' ימי סוכה שאינה יכולה לעמוד טס כל ז' גבי נחמיה שרי למחילה אע"ג דמהני לא חשיב אלא תוספת בעלמא כיון שאותה מחילה אינה ראויה לו' וכן הא דקתני כדי שיאכל וישתה וישן שרי לליכא למיחש שמא תכרת לפי שעה ובתר הכי פריך אימר דאמר רבנן להוסיף למחילה מי אמור דכיון דמהני אפי' לטעה חשיב עשיית אהל למחילה כמו פקק החלוץ: כל